

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 245/09-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. septembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť P. K., Ž., zastúpeného advokátom JUDr. M. S., Č., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 M Obdo V 9/2007 z 27. novembra 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. apríla 2009 doručená sťažnosť P. K., Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. M. S., Č., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 M Obdo V 9/2007 z 27. novembra 2008 (ďalej len „rozsudok z 27. novembra 2008“).

Ústavný súd z vyžiadaného spisu zistil, že rozsudok najvyššieho súdu z 27. novembra

2008, proti ktorému sťažnosť smeruje, nadobudol právoplatnosť 2. marca 2009.

Sťažovateľ vidí porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v nesprávnych právnych záveroch vyslovených v rozsudku najvyššieho súdu z 27. novembra 2008, a preto navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„Základné právo P. K. na spravodlivý proces upravené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod sp. zn. I M Obdo V 9/2007 porušené bolo.

Ústavný súd Slovenskej republiky rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. I M Obdo V 9/2007 zrušuje a vracia mu vec na ďalšie konanie.

P. K. priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 10.000,- EUR (slovom desaťtisíc eur), ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť P. K. do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P. K. priznáva trovy právneho zastúpenia vo výške 1.345,08 EUR..., ktoré je súd povinný zaplatiť na účet advokáta JUDr. M. S..., a to do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal 13. februára 2003 Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) návrh na vydanie zmenkového platobného rozkazu na základe vlastnej zmenky vystavenej 30. septembra 2001 žalovaným A. S., s. r. o., na sumu 2 020 000 Sk, ktorým sa domáhal uloženia povinnosti žalovanému zaplatiť zmenkovú sumu spolu s príslušenstvom.

Krajský súd vydal 21. apríla 2003 zmenkový platobný rozkaz č. k. 22 Zm 4/03-22 (ďalej len „zmenkový platobný rozkaz“).

Proti zmenkovému platobnému rozkazu podal odporca námietky.

Krajský súd rozsudkom č. k. 22 Cb 163/03-258 z 27. apríla 2005 (ďalej len „rozsudok krajského súdu z 27. apríla 2005“) zrušil zmenkový platobný rozkaz.

Sťažovateľ proti rozsudku krajského súdu z 27. apríla 2005 podal odvolanie.

Najvyšší súd rozhodol o odvolaní sťažovateľa tak, že svojím rozsudkom č. k. 4 Obo 191/2005-292 z 20. júna 2006 (ďalej len „rozsudok najvyššieho súdu z 20. júna 2006“) potvrdil rozsudok krajského súdu z 27. apríla 2005 a v odôvodnení svojho rozsudku uviedol (citované z rozsudku najvyššieho súdu z 27. novembra 2008, pozn.):

„... predmetom odvolacieho konania bolo posúdiť, či prvostupňový súd správne rozhodol, keď vyhovel námietke žalovaného z dôvodu, že žalobca nepreukázal, aký konkrétny kauzálny vzťah predmetná zmenka kryje. Základom každého zmenkového vzťahu je spravidla existencia reálneho obchodného vzťahu, ktorý sa vo vzťahu k zmenke nazýva príčinným (kauzálnym vzťahom). Napriek tejto skutočnosti pohľadávka, vyplývajúca zo zmenky je nezávislá od tohto vzťahu. Tieto dva právne vzťahy sú právne oddelené, a preto možno hovoriť o abstraktnom charaktere zmenky. Pokiaľ bol kauzálny vzťah, ktorý inicioval záväzok veriteľa krytý zmenkovoprávnym vzťahom, do tohto zmenkovoprávného vzťahu sa neprenášajú neperfektnosti daného kauzálného vzťahu. Kľúčovú úlohu tu zohráva ustanovenie § 17 zákona. Preto výnimočne sa môžu uplatniť aj námietky, vychádzajúce z kauzálného vzťahu, ktorý viedol k vystaveniu samotnej zmenky. Námietka kauzy je prípustná, pričom v tomto prípade ide o námietku relatívnu. Možno ju použiť len medzi účastníkmi záväzkového vzťahu. Keďže žalobca neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal, že medzi účastníkmi vznikol záväzkový vzťah a že zmenka nebola vystavená bezdôvodne, súd prvého stupňa správne rozhodol, keď zmenkový platobný rozkaz zrušil. Námietku žalobcu, vznesenú na pojednávaní, že prvostupňový súd rozšíril zásadu koncentrácie, keď skúmal kauzu, považoval Najvyšší súd za bezdôvodnú vzhľadom na skutočnosť, že takmer všetky námietky žalovaného smerovali k preukázaniu tvrdenia, že zmenka bola vystavená bez toho, aby kryla nejakú kauzu. V danej veci žalobca nepreukázal jej existenciu tak, ako to konštatoval prvostupňový súd.“

Proti rozsudku najvyššieho súdu z 20. júna 2006 v spojení s rozsudkom krajského súdu z 27. apríla 2005 podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) mimoriadne dovolanie, v ktorom uviedol (citované z rozsudku najvyššieho súdu z 27. novembra 2008, pozn.):

«Podľa čl. I § 17 zákona č. 191/1950 Zb., kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem, ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka.

Nesprávnym právnym posúdením veci v zmysle § 243f ods. 1 písm. c) OSP je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použije iný právny predpis, ako má správne použiť, alebo aplikuje síce správny právny predpis, ale nesprávne ho vyloží. O takýto prípad v prejednávanej veci ide.

Z rozhodnutia súdu prvého stupňa..., ako aj z rozhodnutia odvolacieho súdu... vyplýva, že súdy v prejednávanej veci zaujali právny názor, spočívajúci v tom, že navrhovateľ v konaní nepreukázal konkrétny kauzálny vzťah, ktorý zmenka kryla. Preto dospeli k právnemu záveru, že odporca sa vznesenou námietkou pod bodom č. 2 námietok ubránil proti povinnosti zaplatiť zmenkovú sumu z predmetnej zmenky. Odvolací súd uvedenú skutočnosť ešte jasnejšie a výstižnejšie konštatoval v odôvodnení svojho rozhodnutia, kde uviedol: „Keďže žalobca neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal, že medzi účastníkmi vznikol záväzkový vzťah a že zmenka nebola vystavená bezdôvodne, súd prvého stupňa rozhodol správne, keď zmenkový platobný rozkaz zrušil“.

Uvedený právny záver súdov o dôkaznom bremene, zaťažujúcom navrhovateľa v predmetnom konaní nie je vecne správny.

Súdy v predmetnej veci postupovali ako v „bežnom sporovom konaní“, kde musí navrhovateľ preukazovať existenciu dlhu, hoci v prejednávanej veci bol dlh preukázaný zmenkou. Platnosť uvedenej zmenky nebola spochybnená ani súdmi, keď námietky odporcu voči jej platnosti boli vyhodnotené ako nedôvodné (viď odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa).

Z povahy zmenky ako abstraktného a nesporného záväzku vyplýva, že majiteľ zmenky nemusí pri jej predložení k zaplatení prípadne vymáhaniu, preukazovať, že mu odporca (povinný) zmenkovú sumu aj skutočne dlhuje. Z ustanovenia § 17 zák. č. 191/1950 Zb. síce

vyplýva, že kto je žalovaný (povinný) zo zmenky, môže vznášať (robiť) proti zmenkovému nároku určité námietky, je však na ňom, aby oprávnenosť týchto námietok preukázal. Dôkazné bremeno teda spočíva na odporcovi (povinnom) a nie na navrhovateľovi (oprávnenom), ako nesprávne ustálili v prejednávanej veci ustálili súdy.

Pokiaľ povinný dôkazné bremeno neunesie, bude nútený podľa zmenky plniť. Ak dôkazné bremeno unesie, bude v konaní úspešný.

V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na to, že pri kauzálnych námietkach nie je možné prenesenie dôkazného bremena z odporcu (povinného) na navrhovateľa (oprávneného) z dôvodu, že by sa tým poprel celý zmysel a účel zmenkového a šekového zákona...

Je nevyhnutné rozlišovať medzi neunesením dôkazného bremena, ktoré zaťažuje odporcu (povinného) a hodnotením dôkazov súdmi v zmysle § 132 OSP, ktoré hodnotenie nemôže byť zákonným dovolacím dôvodom ako mimoriadneho, tak aj riadneho dovolania.

V konaní však súdy svoj záver, vedúci k neoprávnenosti navrhovateľom uplatneného nároku vyvodili z toho, že tento neunesol v konaní dôkazné bremeno, ktoré ho zaťažovalo. Nevyhovenie návrhu neodôvodnili výsledkami vykonaného dokazovania a hodnotením dôkazov, ktoré hodnotenie nemôže byť podrobené prieskumu dovolacieho súdu.

V dôsledku nesprávneho právneho záveru o dôkaznom bremene, zaťažujúcom navrhovateľa, hodnotili výsledky vykonaného dokazovania z tohto uhľa pohľadu (v „neprospech navrhovateľa“), a preto zaťažili konanie aj tzv. inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci [§ 243f ods. 1 písm. b) OSP]...

V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 9 Cmo 533/2000..., z ktorého právnej vety vyplýva, že námietka proti zmenkovému platobnému rozkazu spočíva v tom, že odporca navrhovateľovi nič nie je dlžný, nie je námietkou, ktorá by v zmysle § 17 zák. č. 191/1950 Zb. zbavovala zmenkového dlžníka jeho povinnosti zaplatiť zmenku. Tvrdenie, že odporca navrhovateľovi nie je nič dlžný, môže byť relevantné iba v spojení s tvrdeným zánikom dohodnutého dôvodu vystavenia zmenky, ktorý musí byť obsiahnutý tiež v námietkach podaných proti zmenkovému platobnému rozkazu.

Námietky, založené na § 17 zmenkového a šekového zákona, aj keď sú dôvodné, sú len obranou dlžníka proti povinnosti zmenku zaplatiť. Nemôžu však viesť k neplatnosti zmenky (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky 5 Cm 194/95...).

Uviest' je potrebné aj to, že nie je možné zároveň namietat' neexistenciu zmenky a nedostatok kauzy zmenky, teda nedostatok dôvodu, pre ktorý bola zmenka vystavená. Takúto dvojicu námietok je potrebné považovať za námietku jedinú, popierajúcu existenciu uplatňovanej zmenky a z nej vyplývajúceho zmenkového dlhu (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky 9 Cmo 65/99...).

Z hľadiska koncentračnej zásady platí, že v námietkach proti zmenkovému (šekovému) platobnému rozkazu musí byť uvedené všetko, čo odporca proti platobnému rozkazu namieta. Obsah námietok môže vychádzať z práva hmotného alebo procesného (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 15. júna 2000, sp. zn. 5 Obo 80/2000...).»

Najvyšší súd rozsudkom z 27. novembra 2008 mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora zamietol a svoje rozhodnutie odôvodnil takto:

„Dovolací súd dovolacie námietky generálneho prokurátorom a predovšetkým ním, vyslovený právny názor o dôkaznom bremene zaťažujúcom v konaní o nárokoch zo zmenky žalovaného vo všeobecnosti v teoretickej rovine považuje za správny. Generálny prokurátor však opomenul prihliadať na konkrétny, špecifický obsah spisu, ktorý obsah neumožňuje v danom konkrétnom prípade vychádzať len z uvedeného právneho názoru generálneho prokurátora.

Generálny prokurátor v súlade s právnym názorom, z ktorého vychádzal súd prvého stupňa, ako aj odvolací súd správne poukazuje na abstraktný charakter zmenky. V tomto smere odvolací súd však ďalej správne uvádza, že základom každého zmenkového vzťahu spravidla existencia reálneho obchodného vzťahu. Inak povedané, to znamená, že je vždy vystavená na základe určitého právneho dôvodu, nejde tu o ľubovôľu vystavovateľa, ale jej vystavenie vychádza z určitého reálneho základu. Tým najčastejším základom vystavenia zmenky je existencia reálneho obchodnoprávneho vzťahu. V danom prípade. Ide o vlastnú zmenku zo dňa 30. 09. 2001, bez protestu s miestom vystavenia u P. K., Ž. Vystaviteľom zmenky je A. s., s. r. o., Č., pričom za vystaviteľa zmenku podpísal P. K., teda žalobca, ktorý

v čase vystavenia zmenky bol konateľom žalovaného. Zmenka nie je avalovaná. Pokiaľ ide o náležitosti zmenky, tieto sú v súlade so zákonom. Žalobca v priebehu konania tvrdil, že zmenka zabezpečovala vklady, ktoré žalobca poskytol v čase, keď bol konateľom a spoločníkom žalobcu, ako pôžičky žalovanému, ktoré mali slúžiť na realizáciu prevádzkových potrieb a nákladov žalovaného. Podľa tvrdenia žalobcu malo ísť o vklady zo dňa 02. 06. 2001, 22. 06. 2001 a 26. 09. 2001. V tomto smere súd prvého stupňa vykonal rozsiahle dokazovanie a najmä z výsluchu svedkyne pani T. účtovníčke žalovaného nemal za preukázané, že by žalobca finančné prostriedky vložil v prospech žalovaného v súvislosti so spornou zmenkou. Tvrdila, že od žalobcu nikdy takéto finančné prostriedky neprevzala. Súdny dôvodne a správne vychádzali zo zisteného skutkového stavu, ktorý skutkový stav súd prvého stupňa v odôvodnení rozsudku aj podrobne vymedzil a odôvodnil výsledkami vykonaného dokazovania.

Abstraktný charakter zmenky v súdnom konaní je právne relevantný len dovtedy, pokiaľ nie je spojený s konkrétnym kauzálnym vzťahom. Tento kauzálny vzťah v danom prípade vymedzil žalobca. Keďže vymedzenie kauzálneho vzťahu vzišlo zo strany žalobcu, správne súdy konštatovali, že v tejto časti dôkazné bremeno je na žalobcovi. Generálny prokurátor pokiaľ ide o jeho tvrdenie o dôkaznom bremene, zaťažujúcom len žalovaného, neuvádza žiadne ustanovenie, z ktorého by tento právny názor vyplýval.

Generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní pochybenie súdov vidí iba v tom, že pri hodnotení dokazovania vychádzali z toho, že dôkazné bremeno o existencii kauzálneho vzťahu bolo na žalobcovi. V danom prípade s týmto právnym názorom generálneho prokurátora nemožno súhlasiť. Ak by v uvedenom smere dôkazné bremeno malo byť na žalovanom, ktorý tvrdí, že v súvislosti so spornou zmenkou kauzálneho vzťahu niet, potom by išlo o to, že žalovaný by mal preukázať skutočnosť, o ktorej prípadne ani nemá vedomosť. Ak existenciu kauzálneho vzťahu tvrdí žalobca, potom je logické, že on má mať vedomosť, ako je možné jeho existenciu preukázať. Nepochybne, ako správne konštatujú oba súdy, žalobca toto dôkazné bremeno neunesol hoci za právnickú osobu sám zmenku podpisoval, a to vo svoj prospech ako fyzickej osoby. Napokon úvaha o tom, koho v konkrétnom prípade zaťažuje dôkazné bremeno, ani nie je rozhodujúca, ale rozhodujúce sú výsledky vykonaného dokazovania, ktoré dokazovanie súd prvého stupňa vyhodnotil v súlade s § 132 OSP, dospejúc k záveru, že v súvislosti so spornou zmenkou kauzálny vzťah

preukázaný nebol a na základe tohto skutkového stavu vo veci aj rozhodol. Súd prvého stupňa v odôvodnení rozsudku konštatoval, že základný záväzkový vzťah nebol preukázaný. Žalobca nepreukázal vymedzením konkrétnych skutkových okolností, aký konkrétny kauzálny vzťah predmetná zmenka kryje, nevedel to špecifikovať, bol povinný preukázať, ktorú konkrétnu kauzu predmetná zmenka mala zabezpečiť, pričom v tejto časti konania dôkazné bremeno prešlo na žalobcu. Teda súd prvého stupňa dôsledne rozlišuje z procesného hľadiska tzv. dôkazné bremeno a povinnosť tvrdenia (§ 120 ods. 1 OSP) a samotným hodnotením vykonaného dokazovania (§ 132 OSP). Podľa neho žalobca ani nevedel náležite špecifikovať ním tvrdený kauzálny vzťah. V tomto smere dovolací súd poukazuje aj na publikáciu Zmenkové právo, komentár Dr. Karol Kislink, Dr. Ján Spišiak, dedičia, Heuréka, jún 2005, str. 151, v ktorej sa uvádza, že ak dojednanie, slúžiace za podklad zažalovanej zmenky, je tak neurčitej a všeobecnej povahy, že nie je spôsobilým dôvodom majetkoprávneho záväzku, nemožno uplatňovať nároky zo zmenky (Czel. 704). Generálny prokurátor právny názor súdu prvého stupňa inak (teda okrem dôkazného bremena) nespochybňuje, a preto dovolací súd správnosť ďalších právnych záverov súdov nepreskúmaval...“

Podľa sťažovateľa najvyšší súd svojím rozsudkom z 27. novembra 2008 porušil jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy „... najmä tým, že... porušil ustanovenie § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, v zmysle ktorého má každý účastník súdneho konania právo na náležité zdôvodnenie rozhodnutia...“. Podľa sťažovateľa označený rozsudok najvyššieho súdu „obsahuje rozporuplné tvrdenia, v dôsledku týchto skutočností je rozsudok nepresvedčivý,... v rozpore so zásadami zmenkového práva vyjadrenými v zákone č. 191/1950 zmenkový a šekový zákon, ako aj so zásadami vyjadrenými v Ženevskom dohovore o jednotnom zmenkovom zákone z roku 1930...“

je nelogický, protichodný, v rozpore s právnymi predpismi...

nedáva jasne a zrozumiteľne odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky...“.

Sťažovateľ vo svojej argumentácii k rozpornosti rozsudku najvyššieho súdu z 27. novembra 2008 uviedol: „Najvyšší súd Slovenskej republiky v citovanom rozsudku

síce konštatoval, že dovolacie námietky generálneho prokurátora uvedené v mimoriadnom dovolaní, ako aj jeho právny názor týkajúci sa dôkazného bremena zaťažujúceho v konaní o nárokoch zo zmenky odporcu (žalovaného), považuje vo všeobecnosti v teoretickej rovine, za správne, no v rozsudku sa od tohto názoru odchýlil. Úplne protichodne však ďalej uvádza, že abstraktný charakter zmenky v súdnom konaní je právne relevantný len dovtedy, pokiaľ nie je spojený s konkrétnym kauzálnym vzťahom. Tento kauzálny vzťah v danom prípade vymedzil navrhovateľ. Keďže vymedzenie kauzálneho vzťahu vzišlo zo strany navrhovateľa, súdy správne konštatovali, že v tejto časti je dôkazné bremeno na navrhovateľovi. Taktiež konštatoval, že generálny prokurátor, pokiaľ ide o jeho tvrdenie o dôkaznom bremene, zaťažujúcom len odporcu, neuvádza žiadne ustanovenie, z ktorého by tento právny názor vyplýval. Toto jeho tvrdenie je však opäť v rozpore s jeho vlastným názorom vysloveným v rozsudku, t. j. že dovolacie námietky generálneho prokurátora uvedené v mimoriadnom dovolaní, ako aj jeho právny názor týkajúci sa dôkazného bremena zaťažujúceho v konaní o nárokoch zo zmenky odporcu (žalovaného), považuje vo všeobecnosti v teoretickej rovine, za správne...“

V ďalšom sťažovateľ poukázal na odôvodnenie mimoriadneho dovolania a v závere uviedol: „*Na jednej strane Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. I M Obdo V 9/2007 zo dňa 27. 11. 2008 uznáva, že právny názor generálneho prokurátora prezentovaný v mimoriadnom dovolaní, týkajúci sa toho, že dôkazné bremeno v konaní o nárokoch zo zmenky, zaťažuje odporcu, je správny, no na strane druhej vyhodnotil dôkazy, resp. skutkové zistenia vyplývajúce z predmetného súdneho spisu v rozpore s týmto názorom. Z vykonaných skutkových zistení vyplýva, že odporca nepreukázal tvrdenia uvádzané vo svojich námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu...“*

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci (v tomto prípade okresného súdu v občianskoprávnom konaní) nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

V súlade s už uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na

jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľ vidí porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v namietanej nesprávnosti právnych záverov najvyššieho súdu obsiahnutých v napádanom rozsudku najvyššieho súdu z 27. novembra 2008.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, *mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaniach, ktoré im predchádzali, alebo samotných rozhodnutiach došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, *mutatis mutandis* I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a zároveň by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Ústavný súd po dôslednom preskúmaní rozsudku najvyššieho súdu z 27. novembra 2008 (ako aj jemu predchádzajúcich rozsudkov všeobecných súdov) konštatuje, že v ňom nemožno ustáliť prvky arbitrárnosti, ktoré by nasvedčovali nesprávnosti právnych záverov namietaných sťažovateľom alebo ktoré by spočívali v nedostatočnom odôvodnení záverov najvyššieho súdu.

Ústavný súd poznamenáva, že odôvodnenie posudzovaného rozsudku najvyššieho súdu je dôsledné a vyčerpávajúce a sťažovateľ neuviedol vo svojej sťažnosti argumenty, ktoré by boli spôsobilé spochybniť správnosť a ústavnosť záverov najvyššieho súdu.

Ako vyplýva z obsahu mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora proti rozsudku najvyššieho súdu z 20. júna 2006 (odvolacieho súdu) v spojení s rozsudkom krajského súdu z 27. apríla 2005 (prvostupňového súdu) a ako to ustálil aj najvyšší súd vo svojom rozsudku z 27. novembra 2008, „*Generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní pochybenie súdov vidí iba v tom, že pri hodnotení dokazovania vychádzali z toho, že dôkazné bremeno o existencii kauzálneho vzťahu bolo na žalobcovi*“.

Generálny prokurátor zdôraznil, že prvostupňový a odvolací súd «*svoj záver, vedúci k neoprávnenosti navrhovateľom (sťažovateľom, pozn.) uplatneného nároku vyvodili z toho, že tento neunesol v konaní dôkazné bremeno, ktoré ho zaťažovalo. Nevyhovenie návrhu neodôvodnili výsledkami vykonaného dokazovania a hodnotením dôkazov, ktoré hodnotenie nemôže byť podrobené prieskumu dovolacieho súdu. V dôsledku nesprávneho právneho záveru o dôkaznom bremene, zaťažujúcom navrhovateľa, hodnotili výsledky vykonaného dokazovania z tohto uhľa pohľadu (v „neprospech navrhovateľa“), a preto zaťažili konanie aj tzv. inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci [§ 243f ods. 1 písm. b) OSP].*».

Podľa § 243f ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Podľa názoru ústavného súdu sa najvyšší súd dôsledne vysporiadal s takto vymedzeným dovolacím dôvodom generálneho prokurátora, keď uviedol: „... *úvaha o tom, koho v konkrétnom prípade zaťažuje dôkazné bremeno, ani nie je rozhodujúca, ale rozhodujúce sú výsledky vykonaného dokazovania, ktoré dokazovanie súd prvého stupňa vyhodnotil v súlade s § 132 OSP, dospejúc k záveru, že v súvislosti so spornou zmenkou kauzálny vzťah preukázaný nebol a na základe tohto skutkového stavu vo veci aj rozhodol...*“

Teda súd prvého stupňa dôsledne rozlišuje z procesného hľadiska tzv. dôkazné bremeno a povinnosť tvrdenia (§ 120 ods. 1 OSP) a samotným hodnotením vykonaného dokazovania (§ 132 OSP)...

Generálny prokurátor právny názor súdu prvého stupňa inak (teda okrem dôkazného bremena) nespochybňuje, a preto dovolací súd správnosť ďalších právnych záverov súdov nepreskúmal...“

V dovolacom konaní bolo podstatným posúdenie toho, či právny názor o znášaní dôkazného bremena sťažovateľom bol určujúcim kritériom pri vyhodnotení výsledkov dokazovania a či takýto postup pri hodnotení výsledkov dokazovania mal za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Z citovaného obsahu rozsudku najvyššieho súdu je zrejmé, že generálnym prokurátorom spochybňovaný záver o znášaní dôkazného bremena sťažovateľom nebol určujúcim pri vyhodnocovaní výsledkov dokazovania, a tým nie je daná ani príčinná súvislosť medzi spochybňovaným právnym názorom o znášaní dôkazného bremena a samotnými závermi prvostupňového a odvolacieho súdu vo veci samej.

Ústavný súd konštatuje, že v týchto záveroch najvyššieho súdu nie je možné ustáliť prvky arbitrárnosti osobitne vzhľadom na rozsiahle dokazovanie vykonané súdom prvého stupňa a dôsledné vyhodnocovanie vykonaných dôkazov v jeho rozsudku.

Vzhľadom na už uvedené (dovolacie dôvody a ich posúdenie najvyšším súdom) samostatné posudzovanie správnosti spochybňovaného právneho názoru (v otázke, kto znáša dôkazné bremeno o existencii, resp. neexistencii kauzy zmenky) v okolnostiach danej veci opomína ústavnoprávny rozmer. Samostatné posudzovanie spochybňovaného právneho názoru nemôže mať vplyv na záver ústavného súdu o absencii možnosti porušenia označeného základného práva sťažovateľa rozsudkom najvyššieho súdu z 27. novembra 2008, ako celku.

Podľa názoru ústavného súdu skutočnosť, že sa sťažovateľ nestotožňuje s právnym názorom najvyššieho súdu, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a neznamená ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecných súdov svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu rozsudok najvyššieho súdu takýmto nie je.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá v celom rozsahu, ústavný súd o ďalších nárokoch na ochranu ústavnosti uplatnených v sťažnosti nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2009